

A Szellemtudományi Főiskola fejlődésének hét lépcsőfoka

Az 1923-as Karácsonyi Gyűlés impulzusa csak hosszú küzdelem után keletkezhetett, amely a különböző szellemi mozgalmak egyesülését hozta. Ennek az impulzusnak egy, az emberiség számára teljesen nyitott Iskola megalapításához kellett vezetnie, melynek feladata a beavatás nehéz útjának felvázolása és megvalósítása. Ezt Rudolf Steiner a következő szavakkal jelentette be: „A jövőben - ha a Karácsonyi gyűlés szándéka megvalósul - az Antropozófiai Társaságnak a lehetőségei szerint meg kell valósítania a tagjai ezoterikus törekvéseit. Ennek azáltal kell megvalósulnia, hogy a nyilvános Társaság részévé válik egy bizonyos Iskola három Évfolyama (Klasse)”.

A különböző áramlatok egyesülése

Az iskolának hármas struktúrát kellett kapnia - egyrészt a magasabb emberi képességek ábrázatát (imagináció, inspiráció, intuíció), másrészt a szellemi világ ábrázatát (asztrális világ, alsó Devachan és felső Devachan).

Az emberi léleknek ez a törekvése nemcsak szellemi ismeretek elérésére és megszerzésére irányul. Belső tevékenységéből, szabadságából, alkotó és szociális imaginációjából kell az idő haladtával a Szabad Főiskola munkájának a megfelelő formát megadnia. Ezt a szempontot a mai napig kevésbé vették figyelembe.

Különleges pillanat volt az okkultizmus történetében, amikor Rudolf Steiner három előadást tartott "a szabadkőművességről és az emberiség fejlődéséről". 1905. október 23-án, reggel 10 órakor tisztán férfi auditórium előtt, 11 órakor tisztán női auditórium előtt beszélt. Vagyis az első két előadásban a nemek elhatárolásának régi hagyományát követte, azzal a céllal, hogy végleg lezárja az okkult történelem ezen hosszú fejezetét. Rudolf Steiner 1906. január 2-án egyesítette a két auditóriumot, és beszélt nekik a szabadkőművesség céljáról, a Királyi művészetről és ezeknek a Szent Grál-misztériumhoz való viszonyáról. Okkult szinten az emberiség általános fejlődésével összhangban egy új korszak kezdődött, melyben egy nőnek ugyanolyan helyet kellett elfoglalnia a közösségben, mint egy férfinak.

Ezért fontos hangsúlyozni, hogy az Általános Antropozófiai Társaság első Vezetőségében (Vorstand) Rudolf Steiner három nőt és két férfit hívott maga mellé.

Két áramlatra való szakadás

Rudolf Steiner halála után az, amit ő egyesített, szétesett. 1935-ben csak Maria Steiner maradt (a nők közül) a Vezetőségben, 1949 és 1963 között pedig a Vezetőség csak férfiakból állt. A női pólust teljesen kizárták! 1975-ben a Vezetőség az első Vezetőséghez hasonlóan hat tagból állt, de mindnyájan férfiak voltak.

A nők hosszú éveken keresztül tartó hiánya a Vezetőségben egy általános folyamat tünete, ami az antropozófiai élet minden szintjén megjelenik. Ez a szakadás folyamata, a szétválás és az ellentétek ignorálásának folyamata.

Ez a szakadás különösen nyilvánvalóvá vált Ita Wegman 1935-ös „visszahívása” után. Két külön hagyomány-áramlat alakult ki az új tagoknak a Szabad Főiskolába való felvétele tekintetében. Az egyik áramlat Ita Wegmanhoz (főleg Angliában és Hollandiában), a másik a Goetheanumi Vezetőséghez kapcsolódott. Egyik csoport sem adta ki [egymásnak] a Főiskola új tagjainak a nevét. Így voltak tagjai az Ita Wegman-áramlat Főiskolájának és a Goetheanum-Vezetőség-áramlat Főiskolájának.

Ha csak ezt az időszakot vesszük figyelembe, akkor Rudolf Steiner próbálkozása sikertelennek tekinthető, mivel a különböző áramlatok egyesítésére irányuló ezoterikus impulzus nem folytatódott. Sokan értették és értik ma is ezt így, és annak a korszaknak a konfliktusait végleges kudarcnak tartják.

De talán a következőket kell figyelembe kellene venni. Nem volt-e elkerülhetetlen, hogy a pólusok kapcsolata Rudolf Steiner halála után azonnal felbomlott, mivel ennek a kapcsolatnak az ereje az ő személyiségéből fakadt? Azokat, akiket Rudolf Steiner összekötött, próbatétel elé állították: hogy erőre, emberi tulajdonságokra, képességekre tegyenek szert az egyesüléshez, Rudolf Steiner földi jelenléte nélkül is.

Ennek megfelelően felmerül a kérdés, hogy a konfliktusok ellenére láthatunk-e valamiféle fejlődést, és ha igen, milyen természetű az?

“A Klasse-órák felolvasása”

Ita Wegman küldetését abban látom, hogy a Főiskola munkáját a neki megfelelő formába öltöztesse. Ehhez a munkához olyan individualításra van szükség, aki a misztériumok iránti nagy lelkesedéssel és elhivatottsággal, áldozatkészséggel emelkedik ki, és spontán, fiatal és akarati szociális minőségekkel rendelkezik. Ezeknek a képességeknek a szellemi világból érkező tartalommal és áramlattal érintkezve kellett érlelődniük ahhoz, hogy megtalálják annak a tudati léleknek megfelelő formákat, mely maga is kapcsolatba kerül a Szellemén és az jövőbeli hatodik kulturális korszak erőivel.

Rudolf Steiner halála után a felsőbb áramlat (mantramok) olyan lelki erőket talált, amelyek képtelenek voltak formát adni ennek a tartalomnak. Erről Ita Wegman: "Ezt csak felolvasva szabad, kedves barátaim, mert ezen keresztül Michael szavai élednek fel előttem úgy, ahogy Dr. Steiner kiejtette őket."

És mégis, úgy tűnik, hogy Ita Wegman tisztában volt azzal, hogy milyen problémát jelentett a „Klasse óráinak felolvasása”. Ezt a felolvasást a lehető legmelegebb őszinte hozzáállással próbálta kíséni, hogy Rudolf Steiner szellemi öröksége érzékelhető legyen: "Nagy melegséggel, lelkesedéssel kell közelítenünk ezekhez a Klasse-órákhoz, hogy azt, ami benne van, újra felelevenítsük úgy, mint ahogyan akkor volt, amikor a nagy Tanító szájából felénk áradt".

Az áhítat és vallásosság erői, Iphigenia erői a harmadik kultúrkorszakból származnak, és a negyedikben is megmaradtak, így most, az ötödik kultúrkorszakban is az érzékfeletti iránti szeretet és önátadás első impulzusává válhattak. Ugyanakkor nagy volt a veszély.

Rudolf Steiner a Főiskola tagjaitól belső aktivitást várt, és ezért határozottan elutasította azt az elképzelést, hogy szavait bevezetesként olvassák a mantramokhoz. Tehát Ita Wegman saját missziójával ellentétesen járt el a "Klasse óráinak felolvasása" megszervezésével.

A Vezetőség tagjai között fennálló szociális feszültség megnehezítette, sőt akadályozta is a Főiskola keretein belüli kreatív impulzusok (alsóbb áramlat) kialakulását. A harmadik (egyiptomi-káldeus) korszak alapgesztusának ismétlése, a korszak lelki hőjével együtt a halál magját hordozza. Az írott szöveg az isteni bölcsességet jelekbe foglalja. A tisztánlátás ereje a harmadik kultúrkorszakban gyengülni kezdett - ennek következtében az írott szöveg feltétlenül szükségessé vált. Számunkra ma a helyzet fordított. Vissza kell szerezni a tisztánlátás erejét, és fokozatosan meg kell szabadulnunk a szöveg tekintélyétől.

Ita Wegman csak fokozatosan, a megértettség hiányától való szenvedésen keresztül találta meg a missziójának megfelelő belső utat. Ahogy az ókori Egyiptomban Isis gyászolta a Nap-házastársát, úgy Ita Wegman is veszteséget érzékelt, de nem Ozirisz, hanem az új Isis (antropozófia), az élő bölcsesség elvesztését érezte. Az Antropozófiai Társaság XX. századi krízisének közepette Ita Wegman a Szabad Főiskola irányába való helyes belső viszonyuláshoz közeledett: "Ami Első Évfolyamként adott, és ami most sok ember kezében megvan, hosszú ideig nem fog kimerülni, de másképp kell hozzá viszonyulni, mint ahogy eddig tettük. Lassan érintek meg mindent magam körül, és a dolgok ebben az érintésben világossá válnak. Minden régi forma, még a legújabb forma is (vagyis a Karácsonyi Gyűlésen megadott forma) alaposan alá van aknázva, és számomra most úgy tűnik, hogy az antropozófia életében többé már nem egy forma keresésére lenne szükség, hanem hogy minden ember maga egy forma, amivel az antropozófia egyesülni akar. Ahol ez megtörtént, az emberek egymásra találhatnak és összekapcsolódnak, hogy valódi szellemi szövetség láncszemévé váljanak."

Mivel cselekedeteit nem értették meg, és kizárták az Általános Antropozófiai Társaságból, most azt érezte, hogy az egyes embernek kell az antropozófiát felfogni és annak formát adni, vagyis ez egy alulról jövő áramlat.

Attól a pillanattól kezdve, hogy az egyes ember már nem passzívan áll a szellem előtt, hanem szabadon felemelkedhet hozzá az antropozófia által, válik lehetővé a Szabad Főiskola - különben csak torz kép marad belőle.

Tiszta áhítat és ennek veszélyei

Amikor a lélek hozzászokik, hogy a spirituális tartalmat kívülről kapja, de anélkül, hogy kötelességének érezné önmagát mozgásba hozni, akkor ez internalizálásra (Verinnerlichung) készteti, amely elválasztja őt a külső realitástól, de a felfelé áradásban ez egészen addig vezet, hogy elveszíti az Ént. „A gondolkodás az egyetlen, ami megmentheti az Ént attól, hogy elveszítse önmagát, amikor átadja magát a világnak. [...] Ha őt [az Ént] nem támogatja gondolkodás és akarat, akkor támaszték nélkül tombol. Az önmagát nem tudatosító Ént tombolása oda vezet, ami hasonlít az ismeretlen iránti ilyen szeretetre, amiből hiányzik az akarat az erős gondolkodásra, oda vezet, hogy a lélek egyre inkább fanatizmusba eshet. [...] Akaratra van szükség ahhoz, ahhoz, hogy átgondolja, minek adja át magát. Általánosságban elmondható, hogy abban a pillanatban, amikor az átadásra irányuló akarat elveszíti a gondolkodási akaratot, fennáll annak a veszélye, hogy elveszíti önmagát.” - mondja Rudolf Steiner.

Ita Wegman halálát (1943) követően Norvégiából hamarosan, 1946-ban egy új impulzus indul, „ami Marie Steiner beleegyezésével [...] elindította a Klasse-szövegek tanulmányozásának munkáját, és ez hosszú éveken keresztül tartott. Ehhez a körhöz tartozott Jörgen Smit is, négy norvég antropozófus mellett.” Ez az impulzus kiegészítésképpen az órák olvasásához lehetővé teszi a szabad [vélemény-]cserét, lehetővé teszi a személyes gondolatok, reflexiók és személyes tapasztalatok hozzáadását, személyes kérdések feltevését és azok

megválaszolását. Ez a munka túlmutat a Klasse-órákon, és azokat kíséri. Franciaországban Hatis Floride hasonló módon kezdett munkába a 70-es években. A Klasse-órák tartalmát gondolkodásban, értésben dolgozzák fel, a szabad [vélemény]csere révén, és ily módon az értőlélek (Gemütsseele) segítségével. Következésképpen ekkor az emberek a negyedik kultúrkorszak alapimpulzusával összhangban vannak, a gondolkodás, beszélgetés, kérdések és válaszok fejlesztésével, melyek lehetővé teszik a gondolkodás szervének, hogy azoknak a munkaformáknak a segítségével fejlődjön, melyek vita formájában érveket állítanak szembe egymással.

A szabad formában vezetett órák

„A szövegekkel itt átélt munkával ily módon felkészülve [Jörgen Smit] 1970-ben, azt követően, hogy a Társaságban a konfliktus némiképp lecsendesedett, kezdeményezte a Klasse-órák felélénkítését a norvég Társaság keretein belül, és azt, hogy a Klasse-órákat szabad formában tartsák meg” – írja Johannes Kirsch a Szellemtudományi Szabad Főiskola fejlődéséről szóló könyvében. Meg kell még jegyeznünk, hogy Rudolf Steinernek az olyan kiváló tanítványai, mint Ludwig Polczer-Hodicz, kezdettől fogva ezen az úton jártak. Ez utóbbiban a tudati lélek oly megerősödött formáját látjuk, hogy érthető, ha ő a Klasse-órákat szabad formában akarta tartani.

Ha a Klasse-órák szabad vezetése, tartása a tudati lélek kifejeződése, akkor ez igazából csupán azok számára az, akik vezetik a Klasse-órákat. Ezt a lépést megtenni csak azoknak van lehetőségük, akik szabad Klasse-órákat vezetnek, de nem a hallgatóknak. Itt még hozzáadódik az a luciferi veszély, hogy saját kijelentéseket tegyen azon az alapon, hogy ő [a felolvasó] az egyedüli, aki jogosult Klasse-órákat vezetni.

Itt merül fel az a kérdés, hogy mit kell tenni ahhoz, hogy minden csoport-tag, és nemcsak az, aki az órát vezeti, a saját személyiségének erejével tegye magáévá azok tartalmát.

A közösség impulzusa

Rudolf Steiner szerint a hatodik kultúrkorszakot az jellemzi, hogy az emberi lélekben kialakul a felebarát iránti szeretet, a valóban testvéri közösségek létrejöttével, tisztánlátással és egyidejűleg az imagináció megismerési erőivel. Tehát a Szellemtudomány Szabad Főiskolájának fejlesztésében a hatodik lépés, amit a mostani korban kell megtenni, hogy a hatodik kultúrkorszak lényéhez kapcsolódó formákat kell felvenni.

Rudolf Steinernek a szociális életre vonatkozó fő törvénye tartalmazza azt a dinamikát, amelyet itt keresünk: *„Együtt dolgozó emberek összességének üdve annál nagyobb, minél kevesebbet igényel az egyes ember a saját teljesítménye hozamából a maga számára, azaz minél többet ad le ebből a hozamból a munkatársainak, és saját szükségleteit minél inkább a mások, és nem a maga teljesítménye hozamából elégíti ki.”*

Ha ezt az ideát átvisszük a Főiskola munkájára, akkor mindenkinek nem csak arra kell ösztönződnie, amit kap, hanem arra is, amit ő ad a többieknek. Ilyen módon olyan munkaformákat kell keresnünk, amelyek minden résztvevőnek lehetővé teszik, hogy saját szellemi tevékenysége ébredjen fel és fejlődjön, ugyanakkor úgy, hogy az ember ne arra gondoljon, hogy milyen módon tolhatja magát előtérbe, hanem hogy a saját szellemi munkájának gyümölcseit ajándékozza a többieknek. Ez természetes módon oda vezet, hogy minden felelősségteljes ember megtalálja az utat a szellemi megélés együttes kidolgozásához úgy, hogy a csoport

bármely tagja felelősen be tudja vezetni a mantramokat a csoport munkájába. Egy felelős személynek lehet a feladata, hogy nyomon kövesse annak a résztvevőnek a megfelelő előkészületét, aki az órát vezetni fogja.

Annak érdekében, hogy a résztvevők mindegyike felelősséget érezzen minden óráért, és nem csak akkor, amikor ő maga vezeti az órát, hasznos, ha minden órán biztosítanak egy olyan időszakot, amikor mindenki kiegészítheti (vervollständigen) a mantramokhoz való bevezetést. Így mindenki kellően felkészülten érkezik az órára. Akkor nem várja meg, hogy egy ember végezze az összes munkát. Nem azért jönnek, hogy fogyasszanak. A lényeg az, hogy ünnepélyes hangulatban különféle nézőpontok keljenek életre. A felelősség szétosztása révén a hierarchikus szempontot felváltja az a vágy, hogy tegyék mindenkinek lehetővé a képességeit és erősségeit betenni [a közös munkába].

Csak most válik lehetővé a szertartás új formájának keresése. Szinte lehetetlen, majdhogynem egészségtelen átélni valamilyen szertartást, ha a Klasse óráját mindig ugyanaz a személy vezeti, mivel őt állandóan Tanítónak vagy papnak tekintik. Ez általában nem kívánatos, ha a munkának szellemileg egészségesnek kell maradnia (természetesen ez a Szabad Főiskola keretében van így; a templomban a pap jelenléte magától értetődő).

Ez a hatodik lépés abszolút meghatározó, ettől függ az a lehetőség, hogy élő formát adjunk a Szabad Főiskola tartalmának (alsó áramlat) tartalmának. Az élő forma beavatás nélkül is tartalmat hoz. A tartalom lépésről lépésre jelenik meg az együttműködés gyümölcseként.

Akkor miért tűnik olyan nehéznek ez a hatodik lépés? Ez közvetlenül kapcsolódik a különféle áramlatok korábban említett elhatárolásához. Elsősorban az emberiség megosztottságát fejezi ki a gondolkodás és az akarat szintjén. Úgy gondolom, hogy manapság a két áramlat egyesítése jelenti a legnagyobb kihívást az Antropozófiai Társaság és mozgalom számára (amelyeknek emiatt különbözniük kell).

Az első áramlat a Társaságban az élet, a cselekvés és a kötelességek áramlata, de az antropozófia megértése nála nem elégséges, és nem vágyik komolyan tanulmányozni Rudolf Steiner műveit, hogy valóban inspirálódhasson belőlük a gyakorlat számára. Másrészt a második áramlat nagyon alaposan feldolgozza a műveit, de hiányzik belőle az arra való ihlet, hogy élő és kreatív formát adjon az antropozófiai munkának, mivel inkább a tartalomra, mint a formákra koncentrálnak.

A hatodik lépést csak akkor lehet megtenni, ha a két irányzat képviselői együtt fognak dolgozni.

Rövid összegzés:

1. 1924 A Szellemtudomány Szabad Főiskolájának létrehozása. Adott az Első évfolyam anyaga
2. 1925-től. A szellemi áramlatok szétválása.
3. 1925-től Klasse-órák felolvasása
(az érzőléleknek megfelelően).
4. 1946-tól. Beszélgető csoportok
(az értő és kedélyléleknek megfelelően).

5. 1970-től. Szabad Klasse-órák
(a tudati léleknek megfelelően)

6. 1992-től- Munka közösségben is, és a Klasse-órák keretében is
(a Manasznak megfelelően).

7. XXI.század vége: a Templom építése

(a Buddhinak és az Atmának megfelelően).

A modern Templom

Ha a XX. század folyamán a beavatáson alapuló szellemi és testvéri közösségek kellően inkarnálódnak, akkor felébresztik annak szükségességét, hogy ezeket az eseményeket a nekik megfelelő helyeken és különösképpen „imaginatív szertartásokon” keresztül tapasztalják meg. Ezzel impulzust adnak egy új "Misztériumtemplom" megalapításához a XXI. században. Itt láthatjuk, hogy a hatodik lépés és a közösségek kialakulása az új Királyi művészet szellemében mennyire fontos az új Grál-közösségek létrejöttéhez, ami a szükséges előkészület annak a megvalósításához, amit Rudolf Steiner a századunk végére vázolt fel. A jelenlegi Michael-korszak három alapvető impulzusa időben a következő módon lép fel:

1. A XX. században: az antropozófia inkarnációja

2. A XXI. században: szellemi közösségek létrejötte, amelyek lehetővé teszik a szellemi fejlődés útját. Ennek az együttműködésnek köszönhetően az emberek megtalálják az antropozófia belső (imaginatív, inspiratív és intuitív) forrásait. Ugyanakkor az antropozófia első inkarnációs impulzusa tovább működik.

3. A XXI. Század vége, a XXII. század és a XXIII. század eleje: a Templom építése. Az első impulzus tovább fejlődik, a második megerősödik.

Franciáról fordítva jelent meg a „Das Goetheanum” „Nachrichten für Mitglieder” c. hetilapban, a 29-30/2009. számban.

A szerkesztő megjegyzése: Az ide leírt szöveg a részletes kézirat erősen rövidített változata. Ez utóbbi, valamint a szövegben megadott idézetforrások feltüntetése a szerkesztőségen keresztül szereshető be a szerzőtől.

Oroszra fordította G.K. <http://bdn-steiner.ru/modules.php?name=Books&go=page&pid=15401>

Oroszról magyarra: Rákos Éva